

Hij stotterde en was verlegen. Toch wist de Britse koning George VI het volk te begeisteren met een redevoering aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog.

The King's speech is een lofzang op de redevoering.

Door Peter de Waard

De comeback van de speech

Het is een film zonder seksscènes en spectaculaire achtervolgingen. Er is geen superheld of een tragische liefdesaffaire. Het is geen 3D-film, laat staan een film die baanbrekend kan worden genoemd. De totale kosten waren slechts 5 miljoen euro.

De hoofdpersonen in *The King's Speech* zijn twee heren van middelbare leeftijd, waarvan de een stottert en de ander probeert hem daarvan af te helpen, waardoor de eerste uiteindelijk de redevoering van zijn leven kan houden. De film, die vanaf donderdag in de Nederlandse bioscopen draait, is een kaskraker in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië en heeft twaalf nominaties voor een Oscar.

The King's speech, met Colin Firth in de hoofdrol, heeft de redevoering weer in de belangstelling gezet. Die leek te hebben afgedaan in een tijdperk van nieuwe media, talkshows, afzeker televisie en een-tweetjes met journalisten. Maar door *The King's speech* wordt het historisch belang

van goede redevoeringen weer benadrukt.

In Groot-Brittannië wordt gedacht dat de speeches van Churchill net zo belangrijk zijn geweest voor de overwinning als de Spitfires. Maar met speeches alleen worden geen oorlogen gewonnen. Met de oproep tot de totale oorlog op 18 februari 1943 lukte het de Duitse minister van Propaganda Joseph Goebbels niet het tij te keren na de verloren slag bij Stalingrad.

VVD-coryfee Hans Wiegel, die bekend staat als een briljant redenaar, zegt dat speeches ook geloofwaardig moeten zijn. 'Komt de speech recht uit het hart? Geloof je die man? President Mubarak kan nu ook het tij niet keren door een briljante rede te houden. Maar zonder de speeches van Churchill en die van de koning hadden de Britten de oorlog kunnen verliezen.' Groot-Brittannië koestert de redevoering als de ultieme uiting om iets gedaan te krijgen. 'Ik kreeg tranen in de ogen toen ik de Britse premier David Cameron zag na zijn terugkeer van Buckingham Palace, en hem voor de

deur van Downing Street zijn plannen voor de komende jaren zag ontploegen. Hij sprak in vloeiende zinnen zonder papier te gebruiken. Dan toon je leiderschap. Dan weet je de natie te inspireren', zegt Renée Broekmeulen, die speeches schreef voor onder anderen premier Kok en minister Dijkstal.

The King's speech komt op een moment dat de politieke speech bezig is aan een revival. Afgelopen donderdag was er in de Balie in Amsterdam zelfs een discussieavond over de comeback van de redevoering, waarbij Broekmeulen sprak.

Beroemde quotes

Beroemde quotes uit de wereldgeschiedenis komen zelden uit interviews, maar bijna altijd uit speeches. Vaak worden grootheden uit de wereldgeschiedenis vereenzelvigd met een enkele uitspraak - van Gaat U maar rustig Slapen (Colijn) tot Bloed, Zweet en Tranen (Churchill), Ich bin ein Berliner (Kennedy), I have a dream (King) en the People's Princess (Blair).

Koning George VI, de hoofdpersoon in *The King's speech*, kan wegens zijn spraakgebrek en onzekerheid geen goede toespraak houden. In 1925, als hij nog gewoon prins Albert, bijgenaamd Bertie, heet, moet hij voor zijn vader de tentoonstelling van het Britse imperium in het Wembley Stadion in Londen afsluiten. Hij hapert, raakt in paniek, begint te struikelen over zijn woorden en valt soms helemaal stil. Een jaar later neemt hij een logopedist in de hand, de Australische immigrant Lionel Logue, die hem van het spraakprobleem moet afhelpen. Tien jaar later moet hij na de dood van zijn vader onverwacht, en tegen zijn zin, de Britse troon bestijgen, omdat zijn oudere broer, koning Edward VIII, abdiceert. Edward wil namelijk een gescheiden Amerikaanse vrouw trouwen.

Drie jaar later verklaart Groot-Brittannië de oorlog aan Duitsland. Albert, nu koning George VI, moet het volk toespreken en het zien te overtuigen dat opnieuw een lange bloedige strijd tegen Duitsland uitgevochten moet worden, terwijl het bloed en de tranen van de Eerste Wereldoorlog nauwelijks verwerkt zijn. George VI moet voor de radio de speech van zijn leven houden.

Wiegel luistert geregeld naar oude speeches, die vaak online staan. 'Ik denk dat er in het verleden meer grote redenaars waren. Niet alleen in Engeland. Hier had je Drees, Romme en Oud. Die mensen konden je overtuigen, ook al behoorde je niet tot hun partij.'

'Dianaficering'

Sander Wieringa, mediatrainer bij Bob de Ronde Partners, heeft drie verklaringen voor het succes van de film. 'Ten eerste is het een koningsdrama. Ten tweede gaat het over iemand die een handicap overwint. Dat doet het altijd goed - of het nu blindheid is, autisme of stotteren. En ten derde is er de speech.' Daarmee weet George VI de natie te begeisteren.

Columnist Jonathan Freedman van *The Guardian* is niet onder de indruk van de geschiedkundige accuratesse van *The King's speech*. Hij stelt dat George VI wordt 'gedianaficeerd'. 'In

de film wordt getoond dat een koninklijke familie net als andere beroemdheden mensen voor zich kan innemen door te laten zien hoe ze met tegenslagen omgaan. We ontwikkelen sympathie voor Bertie omdat hij door een boosaardig kindermisje wordt geslagen en uitgehongerd vanwege zijn linkshandigheid en spraakgebrek. We houden niet van de koning vanwege zijn majesteit maar vanwege zijn kwetsbaarheid.'

Maar hij erkent dat de film het publiek vooral op andere wijze emotioneel aangrijpt. 'Als de koning alleen zou oefenen voor zijn kroning, zou het publiek er niet echt van onder de indruk zijn. Maar dat hij het doet om het volk toe te spreken aan de vooravond van de oorlog. Dat geeft het verhaal zijn morele kracht.'

Reputaties

Wieringa: 'Politieke speeches kunnen de reputatie van een politicus maken of breken. Dat hebben we gezien bij Job Cohen na de dood van Van Gogh, bij Tony Blair na die van Diana en bij Barack Obama na Tucson.'

Leiders hebben verbale kwaliteiten nodig om hun boodschap te kunnen brengen. Zelfs Jezus had niet voldoende aan wonderen en hield ook nog een bergrede. De massamedia, met hun steeds vluchtiger wordende berichten, hebben leiders de kans ontnomen iets uit te leggen in een gloedvol betoog. Hans Wiegel: 'Als ik iets wil vertellen op radio en televisie dan eis ik minstens 12 minuten spreektijd. Het moet een hele journalist zijn om dan tegen mij te zeggen: Kom maar niet.'

'Leiders vinden spreken in het openbaar nog altijd een van de lastigste klussen. Er zijn altijd drie versies van een redevoering: een die je hebt geoeffend, een die je hebt gedaan en een die je had willen doen.'

'Uit een onderzoek is gebleken dat in het openbaar spreken door managers als de op een na meest stressvolle bezigheid wordt gezien - na in de file staan. Eigenlijk vindt iedereen het moeilijk een speech te houden, zelfs al is het op een bruiloft of begrafenis', aldus Wieringa.

George VI en ook Churchill spraken monotoon, alsof de tekst wordt voor-

gelezen. Tegenwoordig kan dat niet meer. Broekmeulen: 'Het moet spontaan klinken, net of het ter plekke wordt verzonnen, terwijl het eigenlijk van seconde tot seconde vooraf is geregisseerd.'

Het bekendste voorbeeld is de toespraak van Tony Blair op de ochtend na de dood van Diana. Blair gaat met zijn gezin naar de kerk en toevallig staan er enkele journalisten hem op te wachten. Hij doet net of hij moet improviseren en brengt zijn beroemde quote over de *people's princess*. In werkelijkheid waren de journalisten opgetrommeld en was de speech 's nachts voorbereid door zijn spindoctors.